

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Utvidgning av läroplikten

Andra stadiet

UKM & UBS

9.2.2021

Kurt Torsell

Utbildningsstyrelsen

Varför behövs läropliktsreformen?

Målet är att garantera varje ungdom förutsättningar att klara sig såväl i livet som i arbetslivet genom att höja de finländska ungdomarnas utbildnings- och kompetensnivå och sträva efter att säkerställa att alla unga lyckas avlägga en examen på andra stadiet.

I Finland behöver man en examen på andra stadiet.

- cirka 16 % av åldersklassen blir för närvarande utan en examen på andra stadiet
- andelen unga i åldern 20–29 år som saknar examen efter grundstadiet har hållit sig på samma nivå under hela 2000-talet, även om man har strävat efter att lösa problemet genom riktade åtgärder – en mer omfattande reform av läroplikten behövdes
- sysselsättningsgraden bland dem som avlagt endast grundskolans lärokurs är cirka 45 % (bland dem som avlagt en examen på andra stadiet cirka 71 %) – reformen hjälper unga att klara sig i arbetslivet och höjer sysselsättningen

Fullgörande av läroplikten efter den grundläggande utbildningen

- I första hand **gymnasieutbildningens lärokurs eller yrkesinriktad grundexamen**, studentexamen
- Fullgörandet kan även göras i olika utbildningar i övergångsskedet och utbildningar avsedda för särskilda grupper
  - den nya **utbildningshelheten som handleder för examensutbildning** fr.o.m. 1.8.2022 HUX (ersätter nuvarande utbildningar i övergångsskedet)
  - utbildning som riktar sig till läropliktiga i folkhögskolor sk. "långa linjerna" (Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen fr.o.m. 1.8.2021-utlåtanderond just nu)
  - utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, TELMA (svår funktionsnedsättning).
  - grundläggande utbildning för vuxna, om lärokursen för den grundläggande utbildningen är halvfärdig
  - läropliktiga med invandrarbakgrund och bristfälliga språkkunskaper -> grundläggande utbildning för vuxna eller folkhögskolornas utbildning som riktar sig till invandrare
  - samer i läsårutbildningen i samiska och samisk kultur i Sameområdets utbildningscentral

Avgiftsfri utbildning på andra stadiet

- De första som får ta del av avgiftsfriheten är de läropliktiga som börjar på andra stadiet hösten 2021, dvs. **de unga som går ut åk 9 denna vår.**
  - avgiftsfriheten fortsätter till utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år
  - inom ramen för avgiftsfriheten tillåts också byte av studieplats
  - av grundad anledning kan också tiden för avgiftsfrihet förlängas, bl.a. pga. sjukdom eller avläggande av en utbildning i övergångsskedet.

Följande är avgiftsfria för studerande:

- undervisning och dagliga måltider (nuläge)
- läroböcker och andra material samt arbetsredskap, -dräkter och -material som behövs i undervisningen
- de 5 prov som krävs för avläggande av studentexamen, även omtagning av underkända
- skolresor på minst 7 km inom ramen för systemet med skolresestöd
- i vissa specialfall också logi- och resekostnader

Skyldigheten att söka sig till utbildning trädde i kraft 1.1.2021

- En läropliktig ska före slutet av den sista årskursen i den grundläggande utbildningen söka
  - till utbildning på andra stadiet,
  - till utbildning i övergångsskedet
  - eller till annan utbildning som omfattas av läroplikten.

Skyldigheten att söka sig till utbildning fortlöper tills den läropliktiga får en utbildningsplats eller fyller 18 år.

- I regel söker man sig till utbildning på våren det år den grundläggande utbildningen slutförs, dvs. i den gemensamma ansökan på våren i årskurs 9.
  - Den läropliktiga kan även söka sig till läropliktsutbildning som inte omfattas av den gemensamma ansökan, såsom läroavtalsutbildning, utbildning på främmande språk eller folkhögskolornas utbildning som riktar sig till läropliktiga.
- Skyldigheten att söka sig till utbildning fortlöper om den läropliktiga inte får en studieplats i den gemensamma ansökan efter att den grundläggande utbildningen slutförts. I så fall ska hen söka sig till utbildning vid kontinuerlig ansökan.

Handledning under fullgörandet av läroplikten – *man släpper inte taget om de unga*

- **Handledning i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet**
  - i och med reformen effektiviseras handledningen till fortsatta studier i övergångsskedet
  - även "ledsagning" från övergångsskedet till examensinriktade studier
- **Handledning om en läropliktig har för avsikt att avbryta sina studier**
  - handledning erbjuds i situationer där studierna avbryts (som metoder bl.a. andra lärandemiljöer, byte till andra studier, utredning av stödåtgärdernas tillräcklighet, hänvisning till ändamålsenliga tjänster)
  - för att säkerställa att studierna fortsätter kan en läropliktig inte avgå på basis av egen anmälan, om han eller hon inte har inlett nya studier

Framsteg i studierna och övervakning av fullgörande av läroplikten

- Studierna som hör till läroplikten efter den grundläggande utbildningen ska framskrida enligt den studerandes individuella plan enligt utbildningsform
- Den läropliktigas vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska se till att läroplikten fullgörs
  - utbildningsanordnaren är skyldig att meddela vårdnadshavaren om den läropliktigas studier inte framskrider i tillräckligt hög grad
  - om den läropliktigas vårdnadshavare avsiktligt eller av grov oaktsamhet försummar sin skyldighet att övervaka fullgörandet av läroplikten kan han eller hon dömas till böter för försummad tillsyn över läropliktig
- Den läropliktiga själv påförs inga sanktioner för försummelse av läroplikten.

Avbrytande av fullgörandet av läroplikten

- Läropliktiga har rätt att avbryta fullgörandet av läroplikten för viss tid
  1. på grund av en långvarig sjukdom eller skada som hindrar fullgörandet av läroplikten
  2. under moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledigheten
  3. under en tillfällig vistelse utomlands som varar i minst en månad, om den läropliktiga deltar i motsvarande utbildning utomlands eller annars kan anses fullgöra sin läroplikt
  4. på grund av något annat vägande skäl som hänför sig till den läropliktigas livssituation och som hindrar fullgörandet av läroplikten.
- Fullgörandet av läroplikten kan även avbrytas tills vidare, om hindret som avses i punkt 1 är bestående till sin natur.
- Den studerande har alltid rätt att studera och ett beslut om avbrytande av läroplikten ska fattas efter ansökan från den läropliktiga eller den läropliktigas vårdnadshavare.
  - Innan ett beslut fattas på grund av en orsak som nämns i punkt 1 eller 4 ska man utreda huruvida det är möjligt att fullgöra läroplikten med hjälp av individuella val, individualisering, nödvändiga stödåtgärder eller rimliga anpassningar.

Boendekommunen ansvarar i sista hand

- Någon instans (grundläggande-övergångsskedes-lpl utbildning-boningskommunen) har alltid ansvar för att den ungas utbildning fortsätter under hela läroplikten
- Boendekommunen har i sista hand ansvaret om en läropliktig blir utan studieplats eller avbryter studier som inletts
  - **att utreda den ungas helhetsituation och stödbehov tillsammans med den läropliktiga och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.**
  - **hänvisas till att söka till utbildning eller vid behov ansöka om avbrytande av fullgörandet av läroplikten**
- För en läropliktig med skolförmåga anvisas i sista hand en studieplats inom handledande utbildning, om han eller hon inte frivilligt söker sig till utbildning på andra stadiet

Den nya utbildningshelheten för övergångsskedet år 2022 - "HUX"

- Utbildningen som handleder för examensutbildning (fi. TUVA) ersätter **"tionde klassen"** från och med 2022 – och kombinerar utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och utbildning som handleder för yrkesutbildning
  - påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen, utbildningen som förbereder för gymnasieutbildning och utbildningen som handleder för yrkesutbildning sammanslås
- **En enhetlig och tydlig utbildning för övergångsskedet**
  - syftet är att ge färdigheter för att söka till examensinriktad utbildning och avlägga examen
  - avsedd för både läropliktiga och andra personer som behöver färdigheter för fortsatta studier (invandrare, vuxenstuderande).
  - Grunder utarbetats av Utbildningsstyrelsen
  - en helhet som motsvarar den studerandes behov bildas för varje studerande
  - tiden för fullgörande av utbildningen är ett år eller kortare, om den studerande uppnår färdigheter att övergå till examensinriktad utbildning
- Regionalt samarbete mellan olika utbildningsanordnare!

Utbildning som handleder för examensutbildning (HUX)

- Påbyggnadsundervisningen (åk 10), utbildningen som handleder för yrkesutbildning (Valma) och utbildningen som förbereder för gymnasieutbildningen (Luva) slås samman till en ny utbildning.
- Den studerande har möjlighet att
  - avlägga studier inom gymnasieutbildningen
  - avlägga delar samt delområden av yrkesinriktade grundexamina
  - höja vitsord från den grundläggande utbildningen
  - stärka kunskaperna i undervisningsspråket
- För den studerande utarbetas en personlig studieplan
- Grunderna för utbildningen träder i kraft **1.8.2022**

Grunderna är på utlåtanderunda till 1.3.2021

- <https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=c9540aa1-7517-4f52-8f03-7922c2d53574>

Programmet för utveckling av studiehandledningen

- **Studiehandledningen stärks som en del av utvidgningen av läroplikten.** Att enbart höja åldersgränsen räcker inte, utan det är också viktigt att säkerställa att varje ung person får det stöd han eller hon behöver för att avlägga studier och examen på andra stadiet.
- Den bestående finansieringen för utvecklingsprogrammet är cirka 24,3 miljoner euro/år (varav utvidgningen av läroplikten cirka 20 miljoner euro/år)
- Därtill projektfinansiering på 6,3 miljoner euro (2020–2022)

Hur kommunicerar UKM med ungdomar?

- I januari-mars används UKM:s **instagram** till att berätta om läroplikten, en del av inläggen görs också på svenska. Välkommen att följa oss!
- Undervisningsministern besöker skolor virtuellt under våren för att berätta om reformen (februari-mars)

Mer information:

På ministeriets webbplats finns svar på vanliga frågor om utvidgningen av läroplikten.

<https://minedu.fi/sv/utvidgningen-av-laroplikten>

Utbildningsstyrelsen

- <https://www.oph.fi/sv/utveckling-och-internationalisering/nationella-natverk-och-projekt/reformen-med-den-utvidgade>

Frågor:

laroplikt@oph.fi

